

ekolohichnoi kompetentnosti shkolariv. [Formation of ecological competence of schoolchildren]. Kyiv.

10. Ridei, N., Tolochko, S. (2018). *Rozvytok ekolohichnoi kompetentnosti vykladachiv u systemi pisladyplomnoi osvity dlia staloho rozvytku*. [Development of ecological competence of teachers in the system of postgraduate education for sustainable development].

11. Rohovaia, O. H. (2008). *Stanovlenye ekolohopedahohycheskoi kompetentnosti spetsyalysta v oblasti obrazovaniya*. [Formation of ecological and pedagogical competence of a specialist in the field of education]. Sankt-Peterburh.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХРОЛЕНКО Марина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання природничих наук, докторант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра

Довженка.

Наукові інтереси: екологічна освіта та виховання здобувачів вищої освіти, формування екологічної компетентності майбутніх учителів біології.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KHROLENKO Maryna Volodymyrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Department of Theory and Methodics of Teaching Natural Sciences, Doctoral Student Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University.

Circle of scientific interests: ecological education and upbringing of higher education seekers, formation of ecological competence of future biology teachers.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2021 р.

УДК 378.147

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-197-181-184

ЦЮРЯК Ірина Олександрівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4369-9360>

e-mail: tsyurya050@gmail.com

БОРИСЕНКО Наталія Сергіївна –

викладач кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9358-1243>

e-mail: nataborisenko11@ukr.net

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ЖАНРУ НАРОДНОЇ ПІСНІ У СУЧАСНОМУ НАПРАВЛЕННІ СИМФО-РОК

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У розвитку культури ХХІ ст. рок-музика посідає особливе місце. Сформована близько 60 років тому, вона пережила період бурхливого розквіту й поширилася по всіх регіонах світу та трансформувалася в один з найбільш впливових елементів сучасної світової музичної культури. Володіючи специфічними рисами музично-виразних засобів, рок-музика зробила сильний емоційний і світоглядний вплив на свою окрему аудиторію, до якої, в першу чергу, належала значна частина молоді [7]. Незважаючи на схожість окремих рис і прийомів симфо-рок-музики з іншими напрямками виконавської музичної культури, перш за все, з фольклором, вона володіє власною моделлю музично-психологічної дієвості в складних умовах розвитку ХХІ століття: вона не є культурою, що механічно запозичує окремі атрибути в самостійних музичних культурах, а є лише споріднена їм. Витоки її належать пісенно-танцювальним магічним ритуалам глибокого минулого, так само, як у музичного мистецтва класичної

традиції, зокрема, фольклору [6, с. 32–36]. Як всяка досить цільна галузь сучасної музичної культури, рок-музика вимагає певної культури її виконання та сприйняття. Для цього вона повинна бути усвідомлена не як негативна в порівнянні з іншими напрямками музичної культури та не як абсолютно позитивна, як її оцінюють фанати. Її спадкоємність від екстатичних обрядів старовини й сучасності вказує на глибоку вкоріненість психологічних потреб людини в екстатичній розрядці. Таку музику як культурний та історичний феномен можна назвати формою сучасного існування й прояву найдавніших якостей і властивостей людської психіки [3].

Актуальність вказаної проблематики посилюється тим фактом, що існує прямий зв'язок між змінами в суспільстві й виникненням та розвитком нових музичних течій і культур, заснованих на них. На даний час симфо-рок визначається як складне, динамічне, багатовимірне явище соціального характеру, що має коріння у масовій культурі, залежне від неї й впливає на неї. Проте, наразі не існує однозначного розуміння вказаного

терміну, зокрема, у синтезі з народною піснею. У рамках даної статті ми спробуємо дати цьому пояснення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури з проблематики, яка стосується вивчення симфо-рок-музики продемонстрував, що увагу дослідників привертала різні аспекти: музикознавчий, соціологічний, культурологічний, філологічний, історичний. Однак, важливо зазначити, що в розглянутих джерелах ця тема вивчена недостатньо ні в теоретичній, ні в практичній площині. До 90-х рр. ХХ століття рок-музика найчастіше розглядалася лише в рамках вивчення або контркультури, або молодіжних субкультур (Запесоцький А., Зінкевич В., Набок І.). Серед музикознавчих праць необхідно особливо відзначити праці Козлова А., Конена В., Сергеева С. У ряді робіт представлені наочні матеріали, зібрані дослідниками в ході соціологічних експериментів. Це праці Васильєвої О., Іващенко Г., Левікової С., Петрова Д., Щепанського Т. Необхідно зауважити, що даному напрямку приділено недостатньо уваги, оскільки соціологічні дослідження нерідко торкаються занадто широкого спектру різноманітних молодіжних культур, в контексті якого питання, що стосуються безпосередньо розвитку симфо-року, втрачаються. Нами з'ясовано, що одним із найвідоміших українських дослідників, який має більш повнішу інформацію про рок-музику, історію її виникнення і функціонування є Откидач В. Він – автор унікального словника-енциклопедії рок-музики, який охоплює всі галузі життя, причетні до становлення й творчості рок-музикантів. У монографії «Рок-музика і світовий художній процес» автор розглядає рок-музику як соціокультурний феномен другої половини ХХ ст., а також світове явище у контексті синтезу загальносвітових традицій і вітчизняної народної самобутності на підставі історико-культурної динаміки розвитку суспільства [4].

Мета статті – охарактеризувати культурну направленість симфо-рок-музики як одного із способів популяризації української народної пісні, зокрема, в процесі її практичного виконання студентами мистецьких спеціалізацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після здобуття Україною незалежності у 1991 році з упевненістю можна говорити, що відбулася трансформація соціально-музичної сфери на основі формування нових вимог до музики як соціально-художнього інституту, основні ланки якого в сучасних умовах тільки склалися і були ще далекі від оптимальних.

На сьогодні абсолютно нові цінності молоді не дозволяють субкультурі симфо-рок-музики залишатися такою, якою вона була 20 років тому. Це узгоджується з думкою Покровського Н. про якісно нову спільність сучасної молоді, яка моделюється наступним чином: орієнтованість на матеріальне споживання, звуження поля соціальних інтересів, надзвичайна пластичність, зняття питань моральності, схилення перед будь-якою владою й культурна невимогливість, готовність спожити будь-який культурний зразок [5, с. 53]. Певну роль у цьому відіграє й заміна цінностей, що відбулася за рахунок деякої комерціалізації року й, в більшій мірі, завдяки засобам масової інформації, які змішують всі поняття. Ця зміна масової моди характерна як для Заходу, так і для України.

Слід підкреслити, що на початку ХХІ ст. в Україні проводяться ряд фестивалів рок-музики, зокрема, «Тарас Бульба», «Рок-екзистенція», «Рокн Січ», «Чайка», «Мазепа-фест». Фольк-рокова музика виконується на фестивалях «Шешори», «Країна мрій». Серед всіх найбільш відомими та популярними у своїх підстилях є гурти: «Тінь сонця», «Мандри», «Кам'яний гість», «Кому вниз», «Гніздо». В українській музичній культурі симфо-рок-музика кардинальним чином впливає на настрої суспільства, вона є лакмусовим папірцем, за яким можна чітко оцінити самодостатність суспільства і самобутність національної культури.

Найвиразніша тенденція світової сцени останніх десятиліть – це world music і тотальне звернення музикантів до коренів етнічних культур. Тому зовсім не випадкова поява балканського феномену Горана Бреговича, який майстерно переробив сербсько-циганський фольк на рок-площину. Невипадкова й цілеспрямована музична діяльність Пітера Гебрієла, який розкопує древні аборигенські культури Африки, Південної Америки та Австралії. Експерименти з традиційною музикою Марокко екс-фронтмена легендарних Led Zeppelin Роберта Планта надали нового дихання його власній творчості. Світових прикладів багато, але показовим є те, що у контексті world music Україна посідає не останнє місце у Європі, а українські гурти – представники цього жанру, є чи не найкращими на усьому пострадянському просторі. Західний шоу-бізнес експортує сьогодні на свій ринок такі гурти, як Kozak System, Гайдамаки, Перкалаба, Бурдон, Дахабраха, ДримбаДаДзига, Воанергес та інші. Гурти Гуцул Каліпсо, Стелсі, Очеретяний кіт, Пропала грамота та багато інших також набирають обертів та стають популярними за кордоном. Ми вважаємо, що

найкращі зразки українського етно-року нині є цілком конвертованими в умовах прагматичного Заходу, який шукає нових ментальних і музичних дискурсів.

Поняття *етно-рок* (*фольк-рок*) є вужчим за поняття *world music*, оскільки перше передбачає обов'язкове витримання рокової естетики – напрям у музиці, що поєднує фольклор з роком. Фольк-рок може більшою чи меншою мірою використовувати властиві риси народної музики, у тому числі її інструментарій та манеру виконання, проте відрізняється агресивнішим характером й енергійністю, використанням характерних для року електронних інструментів [8]. Аналіз українського простору *world music* дає нам змогу констатувати, що найбільш якісними проектами тут є гурти, спрямовані на фольк-рок. Окрім колективів, котрі пропагують «чисту» автентичну, фольклорні мотиви є уособленнями для багатьох рок-виконавців. Так, у 1989 році на запрошення Товариства українців Польщі до Варшави завітав молодий, але вже популярний у Києві пост-панківський гурт ВВ. Після концерту вони виконали народні пісні і переспівали усе, що могли згадати на той момент. Згодом Олег Скрипка зауважив сам собі, що та імпровізована забава цілком може «мати місце» і на їхніх великих концертах. Відтоді гурт ВВ у «плей-листи» концертних виступів регулярно вміщували «віночки» народних пісень з роковим аранжуванням, які користувалися величезним успіхом [1].

У фестивалі *Sziget* (Угорщина) українці з 1998 року брали участь неодноразово, але кількісно найбільше були представлені 2015 року (ДахаБраха, ОНУКА, Гайдамаки). У 2000-х свій зоряний час у Лондоні пережив кївський гурт ДахаБраха зі своїми самобутніми сакральні-містичними виставами, на які активно йшли британські поціновувачі *world music*. Останній їх альбом з назвою «На межі» критики оцінюють як номер один у напрямі сакральної психоделіки [9].

Проаналізувавши вище викладений матеріал, можемо зазначити, що останні кілька років диференціація стилів етно-року відбувається лавиноподібно, тобто хтось періодично дивує нас новими різновидами музики, «поєднує непоєднуване», використовує абсолютно різноманітні прийоми, мовні засоби та музичні стилі, звертається до фольклору та автентичних стародавніх текстів. І на сьогодні креативний потенціал фольк-року в Україні насправді є багатим і невичерпним. Отже, таку музику – альтернативний елемент музичної культури, варто використовувати: як інструмент соціального конструювання; метод впливу на

масову свідомість і цікавий інноваційний підхід (під час опанування студентами дисциплін: «Народна музична творчість (тема: «Сучасна світова НМТ»)), «Основний музичний інструмент» та під час проходження навчальної концертно-педагогічної практики). Це надає нам можливість у навчальному процесі застосовувати на практиці певні креативні підходи, зокрема, як приклад: виконання на електро-гітарі у поєднанні з проведенням основної теми на клавішних інструментах української народної пісні в обробці Леонтовича М. «Щедрик», яка була підготовлена студентами Машковським Є. та Котенко Ю. з нагоди новорічних привітань, а результат було зараховано за проходження практики [2].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Зважаючи на все вище викладене, ми можемо констатувати, що за останні десятиліття диференціація стилів альтернативної музики у синтезі з народною пісенною творчістю відбувається надзвичайно швидко, тому що майбутнє мистецтва – в цікавих та неочікуваних поєднаннях вже знаного, у нових поглядах на прадавні речі. Авторське рок-аранжування народних композицій створює нове та оригінальне звучання сучасної музики і надає широкі можливості її застосування у підготовці студентів мистецьких спеціалізацій. Проведене дослідження у рамках статті не вичерпує всіх аспектів окресленої проблематики. Подальшого розгляду, на нашу думку, потребує, зокрема, питання прояву регіонального контексту народної пісні у сучасних синтезованих видах музичного мистецтва на прикладі молодіжних течій та субкультур.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. До коренів: фольк-рок і етно-ф'южн: URL: <https://rock.ua/ru/article/2009/195/> (дата звернення 31.03.2021).
2. Машковський Є., Котенко Ю. «Щедрик» : URL: <https://www.facebook.com/100004198727306/videos/pcb.1842458745904065/1842454759237797> (дата звернення 31.03.2021).
3. Музичне мистецтво : URL: sites.google.com/site/muzicarts7325/sucasni-muzicni-zanri/rok-muzika (дата звернення 31.03.2021).
4. Откидач В. М. Рок-музика і світовий художній процес : монографія : Харк. держ. акад. культури. Х., 2005. 294 с.
5. Покровський Н. С. Транзит російських цінностей: нереалізована альтернатива, аномія, глобалізація : *Традиційні і нові цінності: політика, соціум, культура*. М, 2001. 53 с.
6. Тормахова В. М. Особливості інтерпретації в поп-музиці : *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені*

Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. 2017. № 1. С. 32–36.

7. Українська музична культура: від джерел до сьогодення : навч. монографія. О. В. Сердюк, О. В. Уманець, Т. О. Слюсаренко. Х. : Основа, 2002. 400 с.

8. Folk-rock : URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Folk-rock> (дата звернення 31.03.2021).

9. ONUKA і ДахаБраха: хто ще представлятиме Україну на Sziget: URL : https://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/08/1508_04_sziget_ukrainians_rl (дата звернення 31.03.2021).

REFERENCES

1. *Do koreniv: folk-rock i etno-fuzhn.* [To the roots: folk rock and ethno-fusion].
2. Mashkovskiy, Ye., Kotenko, Yu. «Shehedryk».
3. *Muzychne mystetstvo.* [Musical art].
4. Otkydach, V. M. (2005). *Rok-muzyka i svitovy khudozhnii protses.* [Rock music and svitovy khudozhnii protses]. Kharkiv.
5. Pokrovskiy, N. Ye. (2001). *Tranzyt rosiiskyykh tsinnosti: nerealizovana alternatyva, anomii, hlobalizatsiia : Tradytiini i novi tsinnosti: polityka, sotsium, kultura.* [Transit of Russian values: unrealized alternative, anomie, globalization: Traditions and new values: politics, society, culture]. Moskva.
6. Tormakhova, V.M. (2017). *Osoblyvosti interpretatsii v pop-muzytsi.* [Features of interpretation in pop music]. Ternopil'.
- 7 (2002). *Ukrainska muzychna kultura: vid dzherel do sohodennia.* [Ukrainian musical culture]. Kharkiv.

8. Folk-rock : URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Folk-rock> (data zvernennia 31.03.2021).

9. ONUKA і DakhaBrakha: khto shche predstavliatyte Ukrainu na Sziget. [GRANDSON and Dahabraha: who else will represent Ukraine on Shiget].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЦЮРЯК Ірина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: вдосконалення системи підготовки студентів мистецьких спеціалізацій.

БОРИСЕНКО Наталія Сергіївна – викладач кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: теорія і практика мистецької освіти, історія мистецтв.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

TSIURIAK Iryna Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Art Education of Zhytomyr State University named after Ivan Franko.

Circle of scientific interests: improvement of the system of preparation of students of artistic specializations.

BORISENKO Natalia Sergiivna – Lecturer of the Department of Art Education of Zhytomyr State University named after Ivan Franko.

Circle of scientific interests: the theory and practice of artistic education, history of arts.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2021 р.

УДК 373.5.016:51/.53(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-197-184-188

ЧІНЧОЙ Олександр Олександрович –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізики та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2572-1416>

e-mail: chinchoy@ukr.net

НОВІКОВА Анна Олександрівна –

вчитель математики Комунального закладу «Ліцей «Науковий» Кіровоградської міської ради міста Кропивницького»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4840-4325>

e-mail: chinchoy.anna@gmail.com

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Компетентнісна освіта спрямована на формування в учнів знань про математичні поняття й методи, що є важливими засобами моделювання реальних процесів і явищ, тому одним з актуальних

напрямів освітнього процесу є посилення реалізації прикладної спрямованості шкільного курсу математики. Запровадження STEM-освіти, залучення України до програми міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 демонструють значимість та